

Na cava au rawa ni cakava meu veivuke kina?

Social Cohesion Guide

Sema vata

E tiko taucoko na noda itavi ena social cohesion (bula veimaliwai vinaka). E okati kina na nodra vukei na tamata me ra vakila ni ra lewena ka ra okati ka rawa ni vakaitavi ena bula raraba. E vuqa vei keda eda dau cakava tu ga na veika oqo ka da sega ni vakila. Na noda veivosaki kei ira e da veivolekati, bole me da vakaitavi, se meda tiko e na dua na soqo vakaitikotiko e dau bucina na yalo ni duavata kei na cakacaka vata. E na noda vanua mada ga ni cakacaka, eda na cakava tikoga na veika me tara cake kina na social cohesion (bula veimaliwai vinaka) me vaka na laki gunu kofi se vakasigalevu vata kei na dua na itokani vou.

Eda rawa beka ni lewe ni dua na matavuvale, koronivuli, vanua ni cakacaka, timi ni qito se lotu – se da vulica tiko beka e dua na vosa vou se veiwasei kei ira eso tale. Ena veitikotiko cava ga eda tiko kina, e daumaka ni da sema, eda vakila ni da okati, eda galala ka wili me da tiki ni dua na ka.

Eda duidui taucoko, ia e da gadreva me da toso vata, rekitaka na noda duidui ka rokovi ira na tani ena gauna eda sega ni duavata kina. E bibi na tikina oqo baleta ni tu eso era sega ni bula galala me ra vakaraitaki ira se me ra vakabauta ni na rogoci na domodra.

E sa tubucake tikoga na veimataqali duidui ena noda vanua, ni sa levu na veikawa tamata kei na itikotiko ka gadrevi me da raica na sala me da veirogorogoci kina ka veirogoci vakaikeda. Eda gadreva me da vakadeitaka ni da kila vakavinaka na noda duidui kei na noda isolisoli se kaukauwa ka me da cakacakataka na veika e vakaduavatataki keda kei na veika e veivakavolekatitaki keda.

Semati Vata

– e vakaevei na kena irairai

Ena dua na itikotiko ka ra veimaliwai vinaka na lewena, eda veikilai vakavinaka, kilai ira na na tiko tikive kedawekada, vakila ni da okati ena noda vanua ni cakacaka, e ra vakila na luveda ni ra lewe ni noda itikotiko ka da kila na vanua me da lako kina ni da gadreva na veivuke. Eda vakila ni da rawa ni vosa vei ira na tamata eda sega ni dau veitalanoa, tu me da vosa ni da rogoci ira eso e ra tukuna na veika ni veivakaduiduitaki, ka da galala me da wasea se ko cei okeda, e da cavutu mai vei, kei na ivakarau ni noda cakava na veika e so. E da sega ni laiva tu mai e dua ena gauna ni leqa -eda okati vata taucoko.

Me taracake na veisemati

– na cava ko rawa ni cakava

Ia, na cava e rawa ni da cakava me ra vukei kina e lewe vuqa me ra vakila ni ra semati mai, era ciqoma na duidui eso, vakila ni tu na nodra isema, era, vakaitavitaki, vakabauti ira na tani ka vakila ni ra rokovi?

Sema vata

- vakatakila ka vosataka na veivakaduiduitaki ena itovo, yavu ni lewa ni cakacaka kei na kena cakacakataki.
- vukei ira na tamata kei na veisoqosoqo me ra vinaka cake.
 - veitalanoa ena yalo doudou vata kei na dua e vakaraitaka na ivalavala ni veivakaduiduitaki. Ena veivuke na itukutuku kei na veika e ra tu ena website ni Human Rights Commission me vaka na [Responding to Racism](#).
- vukei ira na tamata kei na veisoqosoqo me ra vinaka cake
 - vakasaqara ena nomu isoqosoqo, matabose ni koro se na isoqosoqo ena taudaku ni matanitu (NGO) na vuli me wali kina na veivakaduiduitaki ka wasea na veika o vulica vei ira na itokani, vuvale kei ira na itokani vakacakacaka.

- vakasamataka na veika e gadrevi me veisautaki ena veika vakalawa, veika lavaki, yavu ni lewa ni cakacaka, me tokona na saqati ni veivakaduiduitaki.
 - vakarautaka e dua na vakatutu me baleta na yavu ni lewa ni cakacaka kei na lawa me vakacurumi ena gauna ni veitalanoa raraba ni veisoli vakasama.

Ciqoma na veimataqali duidui, vakila na veirokovi

- Vakasamataka kevaka, ena nomu vanua ni cakacaka se mataisoqosoqo e rawa ni ko vakayagataka, vakarautaka se kere ilavo me volai kina e dua na parokaramu se veiqaravi me wali kina na veivakaduiduitaki.

Vakila na veisemati

- vakarautaka na veiliutaki kei na tarai cake ni veimaliwai e tokona na ivakarau ni veimaliwai raraba.
 - E sega ni gadrevi mo dua na manidia ni dua na ilawalawa mo iliuliu kina. E rawa ni ko vakaraitaka na veiliutaki vinaka ena nomu vakaraitaka raraba na nomu tokona na duidui ni nodra cau na nomu itokani vakacakacaka, itokani kei na veikilai. Oqo e rawa ena noda rogoca ka ciqoma, ka solia na gauna mo rogoca kina na veika e ra via vakaraitaka.
- tosoya tikoga na taracake ni veitalanoa kei ira na vei mataqali itikotiko
 - dodoliga yani vei ira na wekamu vou ka tekivutaka na veiwekani vou vata kei ira mai na vei tikotiko duidui E rawa ni ko sotavi ira ena soqo ena vanua ko tiko kina se na veitalanoa e na initaneti se hui (soqo)
- vakarautaka vaka na yavu ni lewa ni cakacaka me ra vakaitavi kina na vei itikotiko se ilawalawa duidui.
 - Kevaka ko dua na dau buli yavu ni lewa vakacakacaka, mo vakasamataka mo vakayagataka na website na [DPMC Policy Project](#) website me vakarautaki kina e dua na ituvatuva tudei ne veidinadinati ni cakacaka vata.

- tokona na kilai kei na ciqomi ni itovo vakavanua kei na veika e ra kilai tani kina e so.
 - vakarautaka e dua na siga ni soqo ni itikotiko ena nomu yasana me rawa ni koni vakasigalevu vata se gunu ti vata ena yakavi.

Vakaitavi

- vakaitavi ena vei itavi duidui ni itikotiko me taracake kina na veimaliwai kei na veivakabauti tudei.
- dau tiko e na soqo kei na marau ni itikotiko ka vakasaqara na itukutuku me baleta na veisoqo tale e so ni marau. E rawa ni ko raica na itukutuku ni veika e vakayacori ena nomu itikotiko ena Neighbourly, EventFinda se na niusipepa ena nomu itikotiko.
- mo kila na itukutuku ni veigauna kei Niusiladi kei na Veiyalayalati mai Waitangi na Treaty of Waitangi ka vakaitavi vakalevu ena vosa vaka Māori na Te Reo me ngā tikanga Māori.
- vulica na vosa vaka Māori ena initaneti me vaka na Kōrerorero, Kupu kei na Ako Tahī e sega ni saumi se mo vuli ena Te Wānanga o Aotearoa, sarava na itukutuku makawa ena Vale ni Yau Makawa Maroroī e voleka vei iko se kerea e so na ivola me baleta na itukutuku makawa kei Niusiladi mai na vale ni wili vola e voleka ena nomu itikotiko.

